

ΥΛΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατανόηση του μαθήματος είναι η διδασκαλία της ύλης χωρίς χάσματα και ασυνέχειες. Η αποσπασματικότητα δεν επιτρέπει στους μαθητές να κατανοήσουν τη σχέση που συνδέει μεταξύ τους τα ιστορικά γεγονότα ούτε το πλέγμα των συνθηκών υπό τις οποίες αυτά συντελέστηκαν. Για τον λόγο αυτό πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για ολοκλήρωση της ύλης μέσα στο διδακτικό έτος. Επειδή όμως σε πολλές περιπτώσεις η συστηματική διδασκαλία όλου του βιβλίου καθίσταται αδύνατη λόγω αντικειμενικών προβλημάτων προτείνεται ως απολύτως αναγκαία η διδασκαλία των αμέσως παρακάτω ενοτήτων. Όσον αφορά τις ενότητες που δεν έχουν συμπεριληφθεί στη διδακτέα ύλη, θεωρείται αυτονόητο ότι ο εκπαιδευτικός θα μεριμνήσει ώστε, μέσα από μια ευσύνοπτη προσέγγιση των βασικών στοιχείων τους, να διασφαλισθεί η συνέχεια και η συνοχή της ιστορικής αφήγησης.

Επίσης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη για όλες τις τάξεις ότι οι ιστορικές πηγές που περιέχονται στα σχολικά βιβλία ιστορίας δεν αποτελούν προέκταση της αφήγησης του βιβλίου και επομένως δεν πρέπει να διδάσκονται ως επιπλέον γνωστικά στοιχεία, των οποίων ζητείται κατά τις εξετάσεις η εκμάθηση, αλλά αποτελούν μεθοδολογικά εργαλεία για την άσκηση της κριτικής σκέψης των μαθητών.

Κεφάλαιο πρώτο: Οι απαρχές διαμόρφωσης του Νεότερου κόσμου

1. Η εποχή του Διαφωτισμού
2. Η αμερικανική επανάσταση
3. Η έκρηξη και η εξέλιξη της γαλλικής επανάστασης (1789-1794),

Κεφάλαιο δεύτερο: Η ελληνική επανάσταση του 1821 στο πλαίσιο της ανάδυσης των εθνικών ιδεών και του φιλελευθερισμού στην Ευρώπη

5. Ο Ελληνισμός από τα μέσα του 18^{ου} αι. έως τις αρχές του 19^{ου} αι.
7. Η Φιλική Εταιρεία και η κήρυξη της ελληνικής επανάστασης στις παραδουνάβιες ηγεμονίες
8. Η εξέλιξη της ελληνικής επανάστασης (1821-1827)
9. Πρώτες προσπάθειες των επαναστατημένων Ελλήνων για συγκρότηση κράτους
10. Ελληνική επανάσταση και Ευρώπη

Κεφάλαιο τρίτο: Οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις στην Ευρώπη και στον κόσμο τον 19^ο αιώνα

12. Η ωρίμανση της βιομηχανικής επανάστασης

13. Κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις της βιομηχανικής επανάστασης

Κεφάλαιο τέταρτο: Το ελληνικό κράτος από την ίδρυσή του έως τις αρχές του 20^{ου} αιώνα

17. Ο Ι. Καποδίστριας ως κυβερνήτης της Ελλάδας (1828-1831). Η ολοκλήρωση της ελληνικής επανάστασης (1829)

18. Από την άφιξη του Όθωνα (1833) έως την 3^η Σεπτεμβρίου 1843

19. Από την 3^η Σεπτεμβρίου 1843 έως την έξωση του Όθωνα (1862)

20. Από την έξωση του Όθωνα (1862) έως το κίνημα στο Γουδί (1909)

21. Το κρητικό ζήτημα (1821-1905)

22. Τα Βαλκάνια των αλληλοσυγκρουόμενων εθνικών επιδιώξεων

23. Η ελληνική οικονομία και κοινωνία κατά τον 19^ο αιώνα

Κεφάλαιο έκτο: Η Ελλάδα από το κίνημα στο Γουδί (1909) έως το τέλος των Βαλκανικών πολέμων (1913)

27. Το κίνημα στο Γουδί (1909)

29. Οι βαλκανικοί πόλεμοι (1912-1913)

30. Η Ελλάδα και τα Βαλκάνια αμέσως μετά τους βαλκανικούς πολέμους

Κεφάλαιο έβδομο: Ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος και η ρωσική επανάσταση (1914 – 1918)

31. Τα αίτια, η έκρηξη και τα μέτωπα του Α΄ παγκοσμίου πολέμου

32. Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο – Ο Εθνικός διχασμός

33. Η ρωσική επανάσταση

34. Η λήξη του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και οι μεταπολεμικές ρυθμίσεις

Κεφάλαιο όγδοο: Ο Μικρασιατικός πόλεμος (1919-1922)

36. Ο ελληνισμός της δυτικής Μικράς Ασίας και του Πόντου

38. Ο μικρασιατικός πόλεμος (1919-1922)

39. Εξελίξεις σε Ελλάδα και Τουρκία μετά τον μικρασιατικό πόλεμο

Κεφάλαιο ένατο: Η εποχή του Μεσοπολέμου (1919-1939)

- 40. Τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια, η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929 και η Μεγάλη Ύφεση
- 41. Κοινωνικές διαστάσεις της κρίσης του 1929
- 42. Πολιτικές διαστάσεις της κρίσης του 1929
- 43. Η Ελλάδα του Μεσοπολέμου. Η δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου 1936
- 44. Το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα κατά τον Μεσοπόλεμο

Κεφάλαιο δέκατο: Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος και η Ελλάδα

- 45. Τα προμηνύματα και τα αίτια του Β΄ παγκοσμίου πολέμου
- 46. Ο Β΄ παγκόσμιος πόλεμος
- 47. Η συμμετοχή της Ελλάδας στον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο
- 48. Κατοχή, Αντίσταση και Απελευθέρωση
- 49. Τα αποτελέσματα του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου και η ίδρυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών

Κεφάλαιο ενδέκατο: Διεθνείς εξελίξεις από το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου έως τα τέλη του 20^{ου} αιώνα

- 50. Η πολιτική διαίρεση της μεταπολεμικής Ευρώπης

Κεφάλαιο δωδέκατο: Η Ελλάδα από το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου έως τα τέλη του 20^{ου} αιώνα

- 54. Ο εμφύλιος πόλεμος και τα κύρια προβλήματα της μετεμφυλιακής Ελλάδας (1944-1963). Ο κυπριακός αγώνας (1955-1960)
- 55. Όξυνση της πολιτικής κρίσης και η δικτατορία της 21^{ης} Απριλίου 1967 (1963-1974)
- 56. Η Ελλάδα από τη Μεταπολίτευση έως τις αρχές της δεκαετίας του '80 (1974-1981)
- 57. Η Ελλάδα κατά τη δεκαετία του '80 (1981-1989)
- 58. Η Ελλάδα στη μεταψυχροπολεμική εποχή (1989-2001)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Θα διδαχτούν κανονικά τα αντικείμενα 1) Δραματική Ποίηση, στο οποίο ο διδάσκων επιλέγει ανάμεσα στα βιβλία Δραματική Ποίηση. Ευριπίδη Ελένη και Δραματική Ποίηση. Αριστοφάνη Όρνιθες, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) και 2) το Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων σύμφωνα με το (ΑΠΣ).

1) ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Το αντικείμενο θα διδαχτεί δύο (2) ώρες την εβδομάδα (σε συνεχόμενο δίωρο, εφόσον ο διδάσκων επιθυμεί) από τον Σεπτέμβριο έως το τέλος Φεβρουαρίου. Ο διδάσκων επιλέγει ανάμεσα στα βιβλία **Δραματική Ποίηση Ευριπίδη Ελένη** και **Δραματική Ποίηση Αριστοφάνη Όρνιθες**, σύμφωνα με το (ΑΠΣ).

Α) Δραματική Ποίηση. Ευριπίδη Ελένη

Ως εισαγωγή, από το εγχειρίδιο Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας θα διδαχθούν από το κεφ. «Δεύτερη Περίοδος: Αττική ή Κλασική» οι ενότητες: Δραματική Ποίηση, Η τραγωδία (1. Η προέλευση της τραγωδίας: από τη διονυσιακή λατρεία στο δραματικό είδος, 2. Η ακμή της τραγωδίας: η εποχή και το κλίμα της, 3. Δραματικοί αγώνες, 4. Συντελεστές της παράστασης, 5. Δομή της τραγωδίας, 7. Οι μεγάλοι τραγικοί (θα γίνει απλή αναφορά στους προδρόμους, στον Αισχύλο και στον Σοφοκλή, ενώ θα δοθεί έμφαση στην υποεπινότητα που αναφέρεται στον Ευριπίδη με εξαίρεση τα έργα του, τα οποία οι μαθητές θα πρέπει να τα γνωρίζουν ονομαστικά).

Ενότητες	Διδακτικές ώρες
Εισαγωγή	2
Αναλυτική επεξεργασία Προλόγου (1-191)	3
Αναλυτική επεξεργασία Παρόδου (192-288)	2
Συνοπτική θεώρηση Παρόδου (289-436)	1
Αναλυτική επεξεργασία Α΄ Επεισοδίου (437-575)	3
Αναλυτική επεξεργασία Επιπαρόδου – Β΄ Επεισοδίου (576-658)	2
Αναλυτική επεξεργασία Β΄ Επεισοδίου (659-840)	3
Αναλυτική επεξεργασία Β΄ Επεισοδίου (841-941)	2
Αναλυτική επεξεργασία Β΄ Επεισοδίου (942-1139)	2
Αναλυτική επεξεργασία Β΄ Επεισοδίου (1140-1219)	3
Αναλυτική επεξεργασία Α΄ Στασίμου (1220-1285)	1
Αναλυτική επεξεργασία Γ΄ Επεισοδίου (1286-1424)	3

Αναλυτική επεξεργασία Β' Στασίμου (1425-1499)	1
Αναλυτική επεξεργασία Δ' Επεισοδίου (1500-1592)	2
Συνοπτική θεώρηση Γ' Στασίμου (1593-1652)	1
Συνοπτική θεώρηση εξόδου (1653-1778)	3
Αναλυτική επεξεργασία Εξόδου (1779-1870)	
Γενική θεώρηση	1
Σύνολο προβλεπόμενων ωρών	35

Β) Δραματική Ποίηση, Αριστοφάνη Όρνιθες

Από το σχολικό εγχειρίδιο *Δραματική Ποίηση Αριστοφάνη Όρνιθες* θα διδαχθούν:

α) Η Εισαγωγή στο σύνολό της. Υποστηρικτικά ο διδάσκων μπορεί να αναφερθεί στα αντίστοιχα κεφάλαια από το εγχειρίδιο *Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας*.

β) Οι παρακάτω ενότητες του κειμένου:

Ενότητες	Διδακτικές ώρες
Εισαγωγή	2
Αναλυτική επεξεργασία Προλόγου (1-231)	4
Αναλυτική επεξεργασία Παρόδου (232-487)	4
Αναλυτική επεξεργασία Επιρρηματικού Αγώνα (488-576)	2
Συνοπτική θεώρηση Επιρρηματικού Αγώνα (577-677)	1
Συνοπτική θεώρηση Μεταβατικής σκηνής (678-716)	1
Αναλυτική επεξεργασία Παράβασης (717-794)	2
Συνοπτική θεώρηση Παράβασης (795-842)	1
Αναλυτική επεξεργασία Ιαμβικών σκηνών I (843-1106)	3
Συνοπτική θεώρηση Δεύτερης Παράβασης (1107-1168)	1
Συνοπτική θεώρηση Ιαμβικών σκηνών II (1169-1397)	1
Αναλυτική επεξεργασία Ιαμβικών σκηνών II (1398-1539)	3
Συνοπτική θεώρηση Ιαμβικών σκηνών II (1540-1638)	1
Αναλυτική επεξεργασία Ιαμβικών σκηνών II (1639-1773)	4

Συνοπτική θεώρηση Ιαμβικών σκηνών II (1774-1787)	1
Αναλυτική επεξεργασία Εξόδου (1788-1851)	3
Γενική θεώρηση	1
Σύνολο προβλεπόμενων ωρών	35

2) ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Το αντικείμενο θα διδαχτεί δύο (2) ώρες την εβδομάδα (εφόσον ο διδάσκων επιθυμεί, σε συνεχόμενο δίωρο) από τον Μάρτιο και μετά.

Ενότητες	Διδακτικές ώρες
Εισαγωγή (1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9) Η εισαγωγή να διδαχτεί στο πλαίσιο της παρουσίασης του αντικειμένου και του βιβλίου	2
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή (1-3), Ενότητα 3	1
Κεφάλαιο 2: Εισαγωγή (1-3), Ενότητα 2, 4	2
Κεφάλαιο 3: Εισαγωγή (1-6)	1
Κεφάλαιο 3: Ενότητα 4	1
Κεφάλαιο 4: Εισαγωγή (2-3)	1
Κεφάλαιο 4: Ενότητες 2, 3, 5	2
Κεφάλαιο 5: Εισαγωγή (1-6)	1
Κεφάλαιο 5: Ενότητα 2	1
Συνολική θεώρηση	1
Σύνολο προβλεπόμενων ωρών	13

Επισημαίνεται ότι οι εισαγωγές στα κεφάλαια θα διδαχθούν ως εισαγωγές στη θεματική των κειμένων και στο μέτρο που είναι χρήσιμες για την ερμηνεία τους. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να διδαχθούν ανεξάρτητα από τα κείμενα ως ιστορία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας. Προκειμένου να διευκρινιστούν συγκεκριμένα σημεία των εισαγωγών, ο διδάσκων, εφόσον το θεωρεί απαραίτητο, μπορεί να διαβάσει κείμενα από το εγχειρίδιο τα οποία δεν προβλέπονται στη διδακτέα ύλη.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

- 1) Από το διδακτικό βιβλίο «**Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου**» των Ν. Μπεζαντάκου, Β. Χαραλαμπίκου κ.ά., **δεν** θα διδαχθεί το Α΄ Μέρος (Κείμενο και παράλληλα Κείμενα του Επιμέτρου) των Ενοτήτων **3, 5, 7, 10, 11, 12**. Το Β΄ και Γ΄ Μέρος όλων των Ενοτήτων (1-12) θα διδαχθεί κανονικά.
- 2) Η διδακτέα ύλη από το βιβλίο «**Αρριανού Αλεξάνδρου Ανάβαση**» Γ΄ Γυμνασίου των Ν. Μπούρα, Κ. Ναστούλη, Α. Σακελλαρίου, (κατά το 3^ο τρίμηνο: Μάρτιος-Μάιος) ορίζεται ως ακολούθως:
 - i. **Εισαγωγή:** Τα κεφάλαια **I, II, III, V, VIII** θα διδαχθούν κανονικά. Τα κεφάλαια **IV, VI, VII** **δεν θα διδαχθούν.**
 - ii. **Κείμενο:** Από το **Α΄** Βιβλίο θα διδαχθούν τα κεφάλαια: **13,3-7, 15, 3-8, 16, 4-7**. Από το **Β΄** Βιβλίο θα διδαχθεί το κεφάλαιο **4, 9-11**. Από το **Ε΄** Βιβλίο θα διδαχθεί το κεφάλαιο **19, 1-3**. Από το **Ζ΄** Βιβλίο τα κεφάλαια: **28-30**. Τα υπόλοιπα κεφάλαια δεν θα διδαχθούν.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

- Τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο διδάσκονται δύο (2) ώρες την εβδομάδα με ελεύθερη επιλογή από το διδάσκοντα. Το δίωρο αυτό, εφόσον το επιθυμεί ο διδάσκων, είναι συνεχόμενο.
- Στην Γ΄ τάξη πρέπει να διδαχθούν κείμενα από όλες τις ιστορικές περιόδους. Όπου υπάρχουν κείμενα της ξένης λογοτεχνίας, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για συγκριτική ανάγνωση.
- Στην Γ΄ τάξη καλό είναι να γίνει διδακτική αξιοποίηση των εισαγωγικών σημειωμάτων που αφορούν στην ιστορική εξέλιξη της λογοτεχνίας μας. Τα στοιχεία αυτά δεν διδάσκονται ούτε αξιολογούνται αυτόνομα, αλλά πάντοτε σε αναφορά με το διδασκόμενο κείμενο.
- Σε όλες τις τάξεις οι μαθητές θα πρέπει να ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν τα βιβλία Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων. Διευκρινίζεται ότι τα βιβλία αυτά δεν προορίζονται για αυτόνομη διδασκαλία, αλλά έχουν στόχο να λειτουργήσουν συμβουλευτικά και συμπληρωματικά για το μάθημα της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο.
- Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, εφόσον είναι εφικτό, οι μαθητές θα μπορούσαν να μελετήσουν ένα έως δύο λογοτεχνικά βιβλία, στο πλαίσιο καλλιέργειας της φιλιαναγνωσίας. Επισημαίνεται ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα αποτελεί μεν κριτήριο αξιολόγησης των μαθητών, ωστόσο τα λογοτεχνικά βιβλία δεν συμπεριλαμβάνονται στην ύλη των εξετάσεων της περιόδου Μαΐου-Ιουνίου.

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ)

Για τη διδασκαλία του μαθήματος χρησιμοποιούνται τα εγχειρίδια **Νεοελληνική Γλώσσα**, Βιβλίο Μαθητή και Τετράδιο Εργασιών Γ' τάξης Γυμνασίου. Οι διδάσκοντες, στο πλαίσιο του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου, για την υλοποίηση των διδακτικών στόχων, όπως αυτοί ορίζονται από το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, μπορούν να χρησιμοποιούν κατά περίπτωση κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό (κείμενα, δραστηριότητες κ.ά.) και από άλλες πηγές, με σκοπό την εμπέδωση των γραμματικών φαινομένων, την εξοικείωση των μαθητών με ποικίλα κειμενικά είδη και την καλλιέργεια της ικανότητάς τους να κατανοούν εύκολα και να παράγουν επιτυχώς προφορικό και γραπτό λόγο.

1^η ΕΝΟΤΗΤΑ	
Η Ελλάδα στον κόσμο	
ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	6 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
A. Εισαγωγικά κείμενα	<ol style="list-style-type: none"> 1. Για εξοικονόμηση χρόνου να διδαχτούν ορισμένα μόνο από τα κείμενα της ενότητας. 2. Προτείνεται να δοθεί έμφαση στους τρόπους σύνδεσης των προτάσεων και ιδιαίτερα στη διάκριση μεταξύ παρατακτικής και υποτακτικής σύνδεσης [B1]. 3. Οι υποενότητες «Οι επιλογές στις συνδέσεις των προτάσεων και οι συνέπειές τους στο λόγο» [B2] και «Οι συνδέσεις των προτάσεων στον προφορικό λόγο» [B3] μπορούν να διδαχτούν συνοπτικά ή να παραλειφθούν ανάλογα με τις διδακτικές ανάγκες και τους χρονικούς περιορισμούς. 4. Μπορούν να ανατεθούν στους μαθητές μικρές ερευνητικές εργασίες, ατομικές ή σε ομάδες, ενδεχομένως με διαθεματικό περιεχόμενο, αφού ο διδάσκων διευκρινίσει το πλαίσιο παρουσίασης και τα κειμενικά είδη που αναμένεται να παραχθούν (προφορική συζήτηση, ομιλία, κείμενο επιχειρημάτων, κριτική αξιολόγηση πηγών κ.λπ.) [Γ].
B. Παρατακτική και υποτακτική σύνδεση των προτάσεων	
B1. Οι διάφοροι τρόποι σύνδεσης των προτάσεων	
B2. Οι επιλογές στις συνδέσεις των προτάσεων και οι συνέπειές τους στον λόγο	
B3. Οι συνδέσεις των προτάσεων στον προφορικό λόγο	
Γ. Σύνθεση ερευνητικών εργασιών	
Δ. Λεξιλόγιο – Η επιλογή της λέξης	
Ε. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
Διαθεματική εργασία	

2^η ΕΝΟΤΗΤΑ	
Γλώσσα – Γλώσσες και πολιτισμοί του κόσμου	
ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	6 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
A. Εισαγωγικά κείμενα	

B. Είδη δευτερευουσών προτάσεων	<ol style="list-style-type: none"> Εφόσον υπάρχει χρονικός περιορισμός, να επιλεγούν ένα έως δύο από τα τέσσερα εισαγωγικά κείμενα. Να δοθεί έμφαση: <ul style="list-style-type: none"> στη διάκριση μεταξύ ονοματικών και επιρρηματικών δευτερευουσών προτάσεων λόγω της σπουδαιότητάς της για τη σύνταξη και στην αναγνώριση των συντακτικών ρόλων των ειδικών, των βουλητικών και των ενδοιαστικών προτάσεων. Να διευκρινιστεί ότι οι διστακτικοί σύνδεσμοι ονομάζονται και <i>ενδοιαστικοί</i>. Τα φαινόμενα πολυσημίας προτείνεται να αναδειχτούν διαθεματικά μέσα από κειμενικά παραδείγματα διαφορετικής προέλευσης, προκειμένου οι μαθητές να αντιληφθούν ότι σχετίζονται με τα κειμενικά είδη και τις περιστάσεις επικοινωνίας. Οι μαθητές προτείνεται να εξοικειωθούν με τη διατύπωση αιτιολογημένων κρίσεων μέσα από την επεξεργασία παραδειγμάτων από κατάλληλα κειμενικά είδη.
B1. Ονοματικές και επιρρηματικές προτάσεις	
B2. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις: Ειδικές	
B3. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις: Βουλητικές	
B4. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις: Ενδοιαστικές	
Γ. Λεξιλόγιο – Πολυσημία της λέξης	
Δ. Διατύπωση αιτιολογημένων κρίσεων	
Ε. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
Διαθεματική εργασία	

3^η ΕΝΟΤΗΤΑ	
Είμαστε όλοι ίδιοι. Είμαστε όλοι διαφορετικοί	
ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	6 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
A. Εισαγωγικά κείμενα	<ol style="list-style-type: none"> Από τα κείμενα 1 έως 7 μπορούν να επιλεγούν για διδασκαλία δύο έως τρία λόγω πληθώρας ύλης της ενότητας. Να δοθεί έμφαση στις διαφορές μεταξύ ευθειών και πλάγιων ερωτηματικών προτάσεων και σε εκείνες μεταξύ ευθέος και πλάγιου λόγου [B]. Σε ό,τι αφορά ειδικά στον πλάγιο λόγο προτείνεται: <ul style="list-style-type: none"> να δοθεί έμφαση στη διδασκαλία των ρημάτων και εκφράσεων που χρησιμοποιούνται στον πλάγιο λόγο. να τονιστούν οι αλλαγές στις προτάσεις του ευθέος λόγου, όταν αυτές μετατρέπονται σε πλάγιο λόγο (οι κύριες αποφαντικές σε δευτερεύουσες ειδικές, οι προστακτικές προτάσεις σε βουλητικές και οι ευθείες ερωτήσεις σε πλάγιες), και
B. Ερωτηματικές προτάσεις – Ευθύς και πλάγιος λόγος	
B1. Ερωτηματικές προτάσεις	
B2. Οι ερωτήσεις στον πλάγιο λόγο	
B3. Από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο και αντίστροφα	
Γ1. Λεξιλόγιο. Ρήματα και εκφράσεις για τον πλάγιο λόγο.	
Γ2. Λέξεις για την ισότητα και τη διαφορά	
Δ. Σχήματα λόγου – Κυριολεξία και μεταφορά	

Ε. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	<ul style="list-style-type: none"> να υποδειχθούν με παραδείγματα οι αλλαγές στα πρόσωπα του ρήματος, στις προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες και στα τοπικά και χρονικά επιρρήματα.
Διαθεματική εργασία	<ol style="list-style-type: none"> Για τη διδασκαλία της διάκρισης μεταξύ κυριολεξίας και μεταφοράς, προτείνεται να αξιοποιηθούν παραδείγματα από κείμενα ποικίλων ειδών, μεταξύ άλλων από λογοτεχνικά κείμενα [Δ] και να τονιστεί ότι ο μεταφορικός λόγος εξαρτάται από το κειμενικό είδος και την πρόθεση του ομιλητή ή του συγγραφέα.

4^η ΕΝΟΤΗΤΑ Ενωμένη Ευρώπη και Ευρωπαίοι πολίτες	
ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	6 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
Α. Εισαγωγικά κείμενα	<ol style="list-style-type: none"> Προτείνεται από τα δεκατρία κείμενα της ενότητας να επιλεγούν κατ' οικονομία τα καταλληλότερα για τους σκοπούς της διδασκαλίας. Σε ό,τι αφορά στις αναφορικές προτάσεις [B], να δοθεί έμφαση: <ul style="list-style-type: none"> στη διάκριση μεταξύ επιθετικών και ελεύθερων αναφορικών προτάσεων και στις χρήσεις της αντωνυμίας <i>ο οποίος/η -α/το -ο</i>, ανάλογα με το συντακτικό της ρόλο.
Β. Αναφορικές προτάσεις	
Β1. Επιθετικές αναφορικές προτάσεις	
Β2. Ελεύθερες αναφορικές προτάσεις	
Β3. Γένος, αριθμός και πτώση της αναφορικής αντωνυμίας: ο οποίος	<ol style="list-style-type: none"> Τα περιεχόμενα της υποενότητας Γ, «Ελληνικά σε ξένες γλώσσες», μπορούν, εφόσον ο χρόνος δεν επαρκεί, να διδαχτούν με συντομία. Η διδασκαλία των φαινομένων συνωνυμίας και σημασιολογικής αντίθεσης συνιστάται να γίνει διαθεματικά με παραδείγματα από διάφορων ειδών κείμενα [Δ]. Σε σχέση ειδικότερα με τις επιλογές ανάμεσα σε συνώνυμες λέξεις (π.χ. <i>φτιάχνω/κατασκευάζω</i>), προτείνεται να συσχετιστεί η λειτουργία τους με το ύφος, τον σκοπό και τις ευρύτερες περιστάσεις παραγωγής των κειμένων.
Β4. Το «που» και οι προθετικές φράσεις	
Γ. Ελληνικά σε ξένες γλώσσες	
Δ. Συνώνυμα – Αντίθετα	
Ε. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
Διαθεματική εργασία	
5^η ΕΝΟΤΗΤΑ Ειρήνη – πόλεμος	
ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	6 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
Α. Εισαγωγικά κείμενα	<ol style="list-style-type: none"> Προτείνεται να επιλεγούν για διδακτική αξιοποίηση ορισμένα μόνο από τα κείμενα της ενότητας, ιδίως από τα εισαγωγικά.
Β. Τελικές και αιτιολογικές προτάσεις	

B1. Τελικές προτάσεις	<p>2. Να δοθεί έμφαση στη διδασκαλία των τελικών και αιτιολογικών συνδέσμων [B].</p> <p>3. Η υποενότητα Γ, «Αναλύοντας το κείμενο στα συστατικά του», εφόσον υπάρχει χρονικός περιορισμός, μπορεί να διδαχτεί συνοπτικά.</p> <p>4. Προτείνεται να τονιστεί η διάκριση μεταξύ ομόηχων και ομόγραφων λέξεων.</p>
B2. Αιτιολογικές προτάσεις	
Γ. Αναλύοντας το κείμενο στα συστατικά του	
Δ. Λεξιλόγιο – Ομόηχες και παρώνυμες λέξεις	
Ε. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
Διαθεματική εργασία	

6^η ΕΝΟΤΗΤΑ	
Ενεργοί πολίτες για την υπεράσπιση οικουμενικών αξιών	
ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	6 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
A. Εισαγωγικά κείμενα	<p>1. Προτείνεται να διδαχτούν κατ' επιλογήν δύο από τα τέσσερα εισαγωγικά κείμενα.</p> <p>2. Προτείνεται κατά τη διδασκαλία των χρονικών προτάσεων να δοθεί έμφαση στους κυριότερους χρονικούς συνδέσμους και τις σημασίες τους, καθώς και στον ρόλο τους στα αφηγηματικά κείμενα.</p> <p>3. Από τα κείμενα της ενότητας για τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς προτείνεται να επιλεγθεί το κείμενο 7.</p> <p>4. Συνιστάται η διδασκαλία των υπωνύμων και του ορισμού [Γ] να προσεγγιστεί διαθεματικά, με χρήση και κειμένων από άλλα σχολικά εγχειρίδια και από το σχολικό λεξικό.</p>
B. Χρονικές και υποθετικές προτάσεις	
B1 Χρονικές προτάσεις	
B2 Υποθετικές προτάσεις	
Γ. Υπώνυμα – Ορισμός	
Γ1. Υπώνυμα	
Γ2. Ορισμός	
Δ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
Διαθεματική εργασία	

7^η ΕΝΟΤΗΤΑ	
Τέχνη: μια γλώσσα για όλους σε όλες τις εποχές	
ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	6 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
A. Εισαγωγικά κείμενα	<p>1. Προτείνεται να διδαχτούν κατ' επιλογήν δύο από τα τέσσερα εισαγωγικά κείμενα.</p>
B. Αποτελεσματικές προτάσεις και εναντιωματικές προτάσεις	
B1. Αποτελεσματικές προτάσεις	

B2. Εναντιωματικές προτάσεις	<p>2. Σε ό,τι αφορά τις αποτελεσματικές και τις εναντιωματικές προτάσεις [B], η έμφαση να δοθεί στις χρήσεις και σημασίες των αντίστοιχων συνδέσμων.</p> <p>3. Η θεωρία για τη μετωνυμία προτείνεται να δοθεί με τη χρήση χαρακτηριστικών παραδειγμάτων από διαφορετικά κειμενικά είδη, ώστε να αναδειχθούν οι επικοινωνιακοί και κειμενικοί παράγοντες που αιτιολογούν τη χρήση της [Γ].</p>
Γ. Μετωνυμία	
Δ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
Διαθεματική εργασία	
<p>8^η ΕΝΟΤΗΤΑ</p> <p>Μπροστά στο μέλλον</p>	
ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	6 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ

<p>A. Εισαγωγικά κείμενα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Εφόσον ο χρόνος δεν επαρκεί, προτείνεται να επιλεγούν δύο από τα τέσσερα εισαγωγικά κείμενα καθώς και τα κείμενα 6 έως 9 και 12. 2. Η διδασκαλία των μορίων [B] θα πρέπει να επικεντρωθεί στα συχνότερα από αυτά, (να, θα, ας, για). Οι διδάσκοντες καλό είναι να αποφεύγουν να χαρακτηρίζουν γενικά ως μόρια άκλιτες λέξεις που αναγνωρίζονται σε άλλα σημεία των εγχειριδίων ως επιρρήματα ή σύνδεσμοι. 3. Από τα σχήματα λόγου [Δ], προτείνεται η διδακτική έμφαση να δοθεί κυρίως στην παρομοίωση, την υπερβολή και το σχήμα λιτότητας, που συναντούν οι μαθητές και στα λογοτεχνικά κείμενα. 4. Να δοθεί έμφαση στη διδασκαλία της περίληψης [E]. Προτείνονται ενδεικτικά τα ακόλουθα στάδια στη σύνταξη περίληψης: <ul style="list-style-type: none"> • Κατανόηση του κειμένου και εντοπισμός του θεματικού του κέντρου. • Εξεργασία του κειμένου: υπογράμμιση των βασικών λέξεων κάθε παραγράφου, σύνταξη πλαγιοτίτλων για κάθε παράγραφο. • Συγγραφή της περίληψης: αναφορά του θεματικού κέντρου του κειμένου, αξιοποίηση των πλαγιοτίτλων, χρησιμοποίηση συνδετικών λέξεων και εκφράσεων, μετατροπή του ευθέος λόγου σε πλάγιο με χρήση κατάλληλων ρημάτων κ.ά. • Επανελέγχος της περίληψης: αριθμός λέξεων, αποφυγή υπερβολικής πύκνωσης αλλά και περιττών λεπτομερειών, σφάλματα νοηματικά, υφολογικά, εκφραστικά, ορθογραφικά, αντιστοιχία του παραχθέντος κειμένου με το ζητούμενο επικοινωνιακό πλαίσιο κ.ά. 5. Σχετικά με την περίληψη, επισημαίνεται ειδικότερα ότι δεν είναι μία δεξιότητα αποκομμένη από τις περιστάσεις της χρησιμοποίησης της (συντάκτης, αποδέκτης, σκοπός της συμπύκνωσης) και είναι σκόπιμο οι σχετικές δραστηριότητες να εντάσσονται σε ευρύτερο κειμενικό πλαίσιο (π.χ. δημοσιογραφικό άρθρο που συμπεριλαμβάνει την περίληψη της έκθεσης ενός διεθνούς οργανισμού για την κοινωνική κατάσταση στην Ελλάδα).
------------------------------	--